

DEVIZA ALAPÚ HITELSZERZŐDÉS – AZ ÁRFOLYAMKOZKÁZATOT A FOGYASZTÓRA TELEPÍTŐ KIKÖTÉS TISZTESSÉGTELENSÉGE – AZ ÉRVÉNYTELENSÉG JOGKÖVETKEZMÉNYÉNEK LEVONÁSA

I. Az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződési kikötés tisztességtelenségének megállapítása miatt érvénytelen szerződésnél a hatályossá vagy érvényessé nyilvánítás során a –tisztességtelenséget eredményező – felborult érdekegyensúly nem egy más típusú, forint alapú szerződés kritériumainak figyelembevételével állítható helyre, hanem annak a kockázati mértéknek a meghatározásával, amit a felperes az árfolyamkockázatra vonatkozó tisztességes tájékoztatás hiányában is viselni köteles.

II. Az árfolyamkülönbség címén kiterhelt teljes összegből a fogyasztó terhén maradó rész nem mechanikusan (egy egyszerű arányszámítással), hanem annak figyelembevételével határozható meg, hogy „túréhatáron belüli” árfolyamváltozás esetén nincs további kockázatmegosztás (*rPtk.209.§ (1)-(5) bekezdés, 209/A.§ (1)bekezdés*).

A felperes finanszírozási kérelme alapján a peres felek 2008. augusztus 26-án PLA1305708. számon egyedi pénzügyi lízingszerződést kötöttek, melyet 2013. február 22-én módosítottak. A szerződés alapján az alperes lízingdíj fizetése ellenében a felperes használatába adta az L(...)-513 forgalmi rendszámú Ford Galaxy típusú személygépkocsit. A lízingszerződés 1. pontja szerint annak elválaszthatatlan részét képezte az alperes által a szerződéskötés időpontjában rendszeresített PLA/2008.07.01. számú üzletszabályzat. A szerződés 2. pontjában a felperes kijelentette, hogy az egyedi lízingszerződésben és az üzletszabályzatban foglaltakat megismerte, megértette és azokat a szerződés aláírásával magára nézve kötelezőnek ismeri el.

Az egyedi lízingszerződés szerint a gépkocsi regisztrációs adóval növelt nettó vételára 4.856.000,- forint, a szerződés mértékadó devizaneme CHF. A szerződés 4. pontja alapján a lízingbe vevő által választott kamatváltozás I. és kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) elszámolási mód: normál deviza alapú finanszírozás (normál deviza konstrukció). A kamatváltozás I-et és kamatváltozás II-t (árfolyamváltozás) a lízingbe vevő a lízingbeadó hirdeteménye szerinti gyakorisággal köteles megfizetni. A szerződés 6. pontja a tőketartozást 4.046.667,- forintban, az első lízingdíjat 1.252.000,- forintban, az összes lízingdíjat 8.330.680,- forintban jelölte meg azzal, hogy a lízingdíj törlesztések száma 120 darab, a rendszeres lízingdíjak összege 120 x 58.989- forint.

Az egyedi szerződés részévé vált üzletszabályzat I. 20.a) pontja alapján kamatváltozás I.: a mértékadó kamatláb pénzpiacra bekövetkezett százalékos értékének változása függvényében a hátralévő lízingdíjak összegét érintő kamatkülönbözlet. Az I. 17. pont szerinti árfolyam a Takarékszövetkezet Rt. által mértékadó devizanemre kiemelt ügyfelek számára jegyzett hivatalos, forintban kifejezetten árfolyamm. Az I.18. alapján mértékadó árfolyam a mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi lízingszerződés létrejött napján. Az I. 12. pont úgy rendelkezett, hogy a mértékadó devizanem az egyedi lízingszerződésben meghatározott devizanem. Az I.13. c) pont alapján amennyiben a szerződés mértékadó devizaneme nem forint vagy euró, úgy a mértékadó kamatláb a londoni bankközi piacon a mértékadó devizanemben háromhavi időtartamra jegyzett, a Reuters Monitor megfelelő oldalán naponta közzétett kínálati referencia kamatláb (három havi London InterBank Offered Rate-LIBOR). Az I.14. pont szerint a kalkulációs kamatláb az egyhónapos referencia kamatláb (BUBOR)+ 4%.

Az üzletszabályzat 1.20.b) pontja alapján kamatváltozás II (árfolyamváltozás): A mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet: Kamatváltozás II = fizetési kötelezettség x ((fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam/mértékadó árfolyam) – 1)

Az üzletszabályzat II.4. pontja szerint az esedékessé vált lízingdíjra jutó kamatváltozás II-t a lízingbeadó utólag a hirdetményben közzétett gyakorlásággal terheli ki, amennyiben a még ki nem terhelt kamatváltozás II. összege legalább a hirdetményben meghatározott mértéket eléri. A szerződés megszűnésekor a lízingbeadó a ki nem terhelt valamennyi kamatváltozás II. kiterheli illetve jóváírja.

A II.7.pont úgy rendelkezett, hogy amennyiben a lízingbe vevő a lízingszerződésben foglalt valamennyi kötelezettségét teljesítette, úgy a lízingbeadó köteles a lízingtárgy törvénykönyvét és a tulajdon átírásához szükséges nyilatkozatot kiadni.

A lízingszerződést az alperes 2016. szeptember 1. napjával felmondta. A szerződés a 2014 évi XL. törvény szerint 2015. április 27-én elszámoltnak minősül.

Az elsőfokú bíróság megállapítása szerint a felperes összesen 9.415.592,- forintot fizetett meg az alperesnek, az alperes pedig 4.574.227,- forint árfolyamkülönbözetet terhelt ki a felperesre. A gépkocsi törzskönyvét az alperes nem adta ki a felperes számára.

A felperes keresetében az egyedi lízingszerződés részleges érvénytelenségére hivatkozással az ítélethozatal napjáig kérte a szerződés hatályossá nyilvánítását 3.604.000,- forint és annak 10,95 %-os kamata erejéig, azzal, hogy a bíróság kötelezze az alperest 1.446.768,- forint megfizetésére. Kereseti kérelmében kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy a szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti kereseti kérelmet nem terjeszt elő, keresete kizárólag az alperes marasztalására irányul, amelynek mindössze jogi indokát képezi a perbeli szerződés érvénytelensége.

A Tatabányai Törvényszék 4.P.20.051/2018/37. számú a kereseti kérelmet elutasító ítéletét a Győri Ítéltábla Pf.III.20.109/2019/11/I. számú közbenső ítélete a szerződés érvénytelensége körében – a jogalapot érintően – megváltoztatta és megállapította, hogy a felek között 2008. augusztus 26-án PLA1305708. szerződési számon megkötött lízingszerződés érvénytelen. A jogerős közbenső ítélet szerint az egyedi lízingszerződésnek az árfolyamkockázatot a lízingbe vevőre telepítő rendelkezései nem felelnek meg a világosság, érthetőség kritériumainak, abból az árfolyamkülönbség jelentése, viselése, mibenléte, korlátatlansága, felperesre terhelése egyértelműen nem derül ki. Az ezzel kapcsolatos kikötés tisztességtelen is, ami az egész szerződés érvénytelenségét eredményezi. A szerződés érvénytelensége jogkövetkezményei, azaz a felek közti elszámolás, illetve a gépjármű törzskönyve kiadása körében az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot ebben a keretben a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

A jogerős közbenső ítéletet követően a felperes kereseti kérelmét azzal a módosítással tartotta fenn, hogy kérte, a bíróság kötelezze az alperest a gépjármű törzskönyvének kiadására és 1.422.067,- forint megfizetésére. Arra hivatkozott, hogy az alperes kimutatása szerint a lízingbeadó összesen 4.574.227,- forint árfolyamkülönbözetet terhelt ki a felperesre. Az árfolyamkockázatról való tájékoztatás tisztességtelenségéből következően az árfolyamváltozás 20 %-ot meghaladó mértékének viselésére a fogyasztó nem köteles, ezért a kiszámlázott árfolyamkülönbözet 80 %-a az alperes terhére számolandó el. A szerződés alapján a felperest terhelő tartozás 120x58.989,- forint, azaz 7.078.680,- forint lízingdíj és a kiszámlázott

árfolyamkülönbözet 20 %-a, azaz 914.845,- forint. Ezzel szemben számolandó el a felperes által ténylegesen megfizetett 9.415.592,- forint.

Az alperes a módosított kereseti kérelem elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy a felek a lízingszerződést 2013. február 22-én úgy módosították, hogy rögzítették: rendkívüli árfolyamesemény következett be és a szerződésmódosítást követően az esedékessé váló díjakra jutó árfolyamkülönbözetet a rendkívüli árfolyamesemény megszűnésétől függetlenül is a hirdetemény szerinti gyakorisággal köteles a felperes megfizetni a lízingbeadó részére. Kifejtette, hogy a jelentős egyenlőtleniséget a konkrét szerződés tekintetében úgy lehet meghatározni, hogy ennek során a devizaalapú szerződés nyújtotta alacsonyabb kamatmértékre is figyelemmel kell lenni. A szerződött ügyleti kamatlábból kell levonni a deviza pénzpiaci kamatlábat, azaz a három havi CHF LIBOR-t és a forintos pénzpiaci kamatlábat, azaz a három havi BUBOR-t ahhoz hozzáadni. Ennek megfelelően az irányadó kamatláb 21,94047 % lenne. A felperes az alacsonyabb kamat révén a devizalapú szerződéssel 1.896.000,- forint előnyre tett szert, az árfolyamveszteség kapcsán pedig az mutatható ki, hogy 4.320.173,- forint veszteséget szenvedett el. Az előnyt és a hátrányt egybevetve az állapítható meg, hogy az árfolyamváltozás az ügyfélre nézve 2.424.173,- forint veszteséget eredményezett. Ez azonban csak azt jelenti, hogy az alperesi társaság követelése az eredetileg meghatározott 4.625.462,- forintról 2.201.289,- forintra módosul. Kérte, hogy az 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 237. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság a megkötésig visszaható hatállyal úgy nyilvánítsa érvényessé a szerződést, hogy a felperes abból eredően 1.896.000,- forint megfizetésére köteles árfolyamváltozás jogcímén, egyebekben pedig utasítsa el a felperes keresetét.

Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott 4.P.20.133/2019/10. számú ítéletével a felek által kötött egyedi pénzügyi lízingszerződést érvényessé nyilvánította azzal, hogy a felperes fizetési kötelezettsége a szerződés alapján alperes felé 120x58.989,- forint lízingdíj és 914.845,- forint árfolyamkülönbözet. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 1.422.067,- forint tőkeösszeget. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül adja ki a személygépkocsi törzskönyvét a felperesnek, valamint a fizessen meg a felperes számára 72.338,- forint + 19.531,- forint ÁFA ügyvédi munkadíjból és 50.800,- forint másodfokú költségből álló perköltséget. Kötelezte az alperest, hogy az állam javára külön felhívásra fizessen meg 86.500,- forint illetéket.

Ítéletének indokolásában arra az álláspontra helyezkedett, hogy a Ptk. 685. § e) pontja szerinti fogyasztói szerződésnek minősülő egyedi lízingszerződés tisztességtelenségét a jogerős közbenső ítélet megállapította. Rámutatott, hogy a 2013. február 22-i szerződésmódosítás nem vehető figyelembe, mert az érvénytelen szerződés módosítása joghatás kiváltására nem alkalmas. Az 1/2010. PK. vélemény 5., 5/a. és 8. pontja alapján az eredetileg egyenértékű szolgáltatások között az árfolyamkockázatról való tájékoztatás tisztességtelenségével felborult egyensúlyt úgy látta helyreállíthatónak, hogy a szerződést nem hatályossá, hanem érvényesség nyilvánította. Rámutatott, hogy az elszámolást illetően a szerződés devizaalapú marad, figyelemmel az Európai Unió Bíróságának gyakorlatára, így különösen a C-618/2010. számú ítéletben foglaltakra. Az elsőfokú bíróság a felperesre terhelhető árfolyamkockázat mértékét 20 %-ban látta megállapíthatónak arra is figyelemmel, hogy a szerződés érvénytelenségét az alperes okozta, így annak következményeit nagyobb részben neki kell viselnie. A devizalapú szerződés megkötésével ugyanakkor a felperesnek is nyilvánvalóan tisztában kellett lennie azzal, hogy bizonyos mértékű kockázatot vállal.

Rögzítette, hogy a bíróságnak nem kellett kamatokról döntenie, hiszen az elszámolás e módjával a szerződés nem vált forint alapúvá, a szerződés pedig nem tartalmazott kamatot csupán a lízingdíjat összegében és számában meghatározott fizetési kötelezettséget. Tekintettel

arra, hogy mindezek alapján az állapítható meg, hogy a felperes valamennyi rá háruló fizetési kötelezettséget teljesítette, az alperest az üzletszabályzat II. pont 7. pontja alapján kötelezte a gépkocsi törzskönyvének kiadására. A perköltségről a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján határozott. E körében tekintettel volt arra is, hogy a jogerős közbenső ítélet a felek másodfokú eljárásban felmerült költségét fejenként 50.800,- forintban határozta meg.

Az elsőfokú ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben annak megváltoztatását kérte akként, hogy az ítélet tábla a perbeli lízingszerződést a Ptk. 237. § (2) bekezdése alapján a megkötéséig visszaható hatállyal nyilvánítsa érvényessé úgy, hogy a felperes a szerződésből eredően 1.896.000,- forint megfizetésére köteles árfolyamváltozás jogcímén, ezt meghaladóan pedig kérte a felperesi kereseti kérelem elutasítását. Másodlagosan indítványozta az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasítását.

Arra hivatkozott, hogy a törvényszék tévesen döntött úgy, hogy a felperes által kért az árfolyamkülönbözet 20 %-os arányú viselése reális és méltányos. A Kúria mellett működő Konzultációs Testület 2019. június 19-i ülésén többségi álláspontként elfogadott állásfoglalásának II. számú módszertana szerinti elszámolást kért arra hivatkozva, hogy a tájékoztatás hiányában vagy nem megfelelő tájékoztatás mellett is az átlagos fogyasztónak a devizalapú szerződés megkötésekor nyilvánvalóan tisztában kellett lennie azzal, hogy az árfolyam akár reá nézve kedvezőtlen irányban is változhat. A szerződés egyenértékűségének helyreállítása körén belül pedig figyelemmel kell lenni a felperesre háruló előnyökre is. Fenntartotta azt az elsőfokú eljárás során előterjesztett védekezését, amely szerint ennek során vizsgálni kell, hogy a felperes milyen előnyhöz jutott azáltal, hogy nem forint alapú, hanem rá nézve kedvezőbb kamatfeltételeket tartalmazó szerződést kötött. Álláspontja szerint a felperes az alacsonyabb kamatok miatt 1.896.000,- forint előnyre tett szert. Az így szerzett előnyt az árfolyamváltozásból eredő többletfizetési kötelezettsége miatt elszenvedett hátránnyal, azaz 4.320.173,- forinttal egybevetve az állapítható meg, hogy a felperesnek a rá nézve kedvezőtlen árfolyamváltozásból, az árfolyamváltozással kapcsolatos tájékoztatás tisztességtelenségéből összesen 2.424.173,- forint többletvesztése keletkezett. Ez azonban mindössze csak azt eredményezi, hogy a felperesnek az alperessel szemben fennálló fizetési kötelezettsége 2.201.289,- forintra csökkent. Támadta az elsőfokú ítéletet azzal, hogy az a Konzultációs Testület állásfoglalásától eltérően csak a kockázatviselés alsó határát rögzítette és egyáltalán nem volt figyelemmel a kamatfeltételekből adódó nyereségre. Hangsúlyozta, hogy a felperes által kért és az elsőfokú bíróság által elfogadott 20-80 %-os arányú megosztás nem felel meg a tanácsadó testület által kidolgozott módszertannak. Erre tekintettel az elsőfokú bíróságnak a módosított kereseti kérelem szerinti 1.422.067,- forint megfizetésére irányuló kereseti kérelmet, valamint a törzskönyv kiadására irányuló kereseti kérelmet el kellett volna utasítania. Utóbbi vonatkozásában hivatkozott arra, hogy a felperesnek továbbra is 2.201.289,- forint összegű tartozása áll fenn az alperessel szemben.

A felperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Álláspontja szerint a fellebbezésből nem állapítható meg, hogy az alperes által kimunkált 1.896.000,- forintos árfolyamkülönbözet már megfizetésre került-e vagy sem. Nem érthető, mi a jogi kapcsolat az alperes forintalapú elszámolása és az árfolyamkockázattal kapcsolatos jogorvoslati kérelem között. A másodfokú eljárásban nincs arra lehetőség, hogy az ítélet tábla az alperes javára legkedvezőbb forint alapú elszámolást tegye ítélezése alapjául. Az alperesnek az elsőfokú ítélet megváltoztatására irányuló fellebbezése ezért nem teljesíthető. Hangsúlyozta, hogy az alperes valójában csak jogalapjában vitatja az elsőfokú ítéletet, az elszámolási metodikát azonban érdemben nem támadta. A törvényszék az elszámolásnál az alperes által rendelkezésre bocsátott összes adat figyelembevételével járt el. Az elsőfokú bíróságnak a Ptk.

209. § (2) bekezdése és 208. § (2) bekezdése alapján a fogyasztó javára legkedvezőbb elszámolást kellett alkalmaznia. Egyértelműen kedvezőbb a fogyasztó javára annak megállapítása, hogy 1.422.067,- forintot túlfizetett azzal szemben, hogy az alperes javára legkedvezőbb 1.896.000,- forint és/vagy 2.201.289,- forintos tartozása áll fenn a felperesnek ugyanabból a jogügyletből. Sérelmezte, hogy az alperes nem határozta meg a fellebbezés elbírálásának sorrendjét. Hangsúlyozta, hogy a forint alapú elszámolással és a forint alapra tekintettel számított kamattal az alperes valójában egy olyan újabb szerződési elemet hozna be a felek jogviszonyába, amire sem a felperes, sem az alperes eredeti szerződéskötési akarata nem terjedt ki. Sem a felek, sem a bíróság nem hozhat létre új tartalommal lízingszerződést a szerződés érvénytelenségének jogkövetkezményeként. Az alperes által alkalmazni kért 21,94 %-os kamatmérték meghaladja az eredeti lízingdíjak havi mértékét. Ennek eredményeként az összesen 7.078.680,- forint összegű lízingdíj összesen 10.226.680,- forintra emelkedne. Az elsőfokú bíróság helyesen döntött a törzskönyv kiadásáról is, figyelemmel arra, hogy a felperesnek már nem áll fenn tartozása az alperessel szemben a perbeli szerződés alapján. Hangsúlyozta, hogy éppen az alperes által becsatolt táblázat alapján 2.902.137,- forint árfolyamváltozást a felperes már megfizetett.

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást az ítélet tábla kiegészíti azzal, hogy a 2016. szeptember 1-i hatállyal közölt felmondást követően az alperes által készített fizetési összesítő szerint a felperesnek a szerződés megszűnése napján fennálló szerződésből eredő teljes tartozása 4.498.032,- forint, ezen belül az árfolyamváltozás címén fennálló tartozása 3.078.808,- forint. A 2017. december 11. napjával készült folyószámla egyeztető szerint a folyószámla záró egyenlege tartozásként 4.625.462,- forintot mutat, a kiszámlázott árfolyamváltozás 5.905.453,- forint. Az 2014. évi XL. törvény alapján közölt elszámolás szerint az alperesnek nincs fizetési kötelezettsége a felperessel szemben. Az alperes részletes kimutatása alapján a 2008. október 5-étől 2016. szeptember 1-ig a felperes felé árfolyamkülönbözet címén kiszámlázott összeg összesen 4.574.227,- forint .

Az így kiegészített tényállás alapján az elsőfokú ítélet az érdemi felülbírálatra alkalmas, az alperes fellebbezése az alábbiak szerint alapos:

Az elsőfokú bíróság azt helyesen állapította meg, hogy a jogerős közbenső ítélet alapján a szerződés érvénytelen. Osztja az ítélet tábla a törvényszék álláspontját azzal kapcsolatban is, hogy az érvénytelen szerződés 2013. február 22-i módosítása az árfolyamváltozás elszámolásával kapcsolatban joghatás kiváltására nem alkalmas, figyelemmel arra, hogy a szerződés érvénytelenségét a jogerős közbenső ítélet indokolása szerint éppen az árfolyamkockázat viselésével kapcsolatos tájékoztatás tisztességtelensége eredményezi.

Helytálló az is, hogy a felmondással megszűnt szerződést az elsőfokú bíróság nem hatályossá, hanem érvényessé nyilvánította. Miután a felek a perbeli szerződést megszüntették – a felmondás ténye, jogszerűsége nem volt vitatott – azt az ítélethozatalig terjedő időre hatályosság nyilvánítani nem lehet, figyelemmel a Ptk. 237.§ (2) bekezdésére és az 1/2010 (VI.28.) PK véleményben írtakra.

Ami az érvénytelen szerződés jogkövetkezményeként alkalmazandó elszámolást illeti az ítélet tábla hangsúlyozza, hogy a Kúria mellett működő Konzultációs Testület 2019. június 19-i ülésén elfogadott többségi álláspont a bíróságra nézve nem kötelező. Az ítélet tábla álláspontja szerint amennyiben az árfolyamkockázattal kapcsolatos szerződési kikötés tisztességtelen, a szerződés azzal a tartalommal nyilvánítható érvényessé, hogy a bíróság meghatározza milyen mértékű kockázat az, amit a fogyasztó a tájékoztatás hiányában is viselni köteles. Ez az

elszámolási mód a pénzügyintézet és a fogyasztó között fennálló információs egyenlőtlenségre tekintettel a felperes sérelmére felborult érdekegyensúlyt úgy állítja helyre, hogy a „jelentős egyenlőtlenséget” megszünteti. Az ítélet táblája szerint – szemben a Konzultációs Testület állásfoglalásában írtakkal – nem annak van kiemelt, elsődleges jelentősége, hogy egy forint hitelhez képest a devizalapú hitel alacsonyabb kamatmértéke meddig ellensúlyozhatta az árfolyam fogyasztóra nézve kedvezőtlen változását. Ezzel ugyanis végső soron a devizalapú hitelnél az a forint hitel válna viszonyítási ponttá, amit a felek – akár a felperes hitelképessége miatt, akár más okból – nem kötöttek és nem is akartak megkötni. Ugyanezen okból téves az az alperesi okfejtés, ami a szerződés tisztességtelensége miatt a megbomlott érdekegyensúly helyreállításánál során abból indul ki, hogy a forint hitelhez képest a devizalapú hitellel a fogyasztó milyen vélt vagy valós előnyökhöz jutott. Az árfolyamkockázati tájékoztatás hiányossága a szerződés deviza alapúságát nem szünteti meg. A felborult érdekegyensúly nem egy más típusú, forint alapú szerződés kritériumainak figyelembevételével állítható helyre. A forint alapú hitel és a devizalapú hitel összehasonlítása a Konzultációs Testület ajánlásában analógiaként felhívott értékaránytalanság kapcsán alkalmazandó Pk.267. szerint a forgalmi (érték-) viszonyok egy szegmenseként értékelendő, de nem elsődleges jelentőségű.

A jelen eljárásban még nem alkalmazható 2014/17/EU. Irányelv 23. cikk (4) bekezdése szerint a tagállamok biztosítják, hogy amennyiben a fogyasztó deviza hitellel rendelkezik, a hitelező nyomtatott formában vagy más tartós adathordozón rendszeresen figyelmeztesse a fogyasztót legalább abban az esetben, ha a még fennálló, a fogyasztó által fizetendő teljes összeg vagy a rendszeres törlesztőrészek összege több mint 20 %-kal eltér attól, amennyi az összegük abban az esetben lenne, ha a hitelmegállapodás pénzneme és a tagállam pénzneme közötti, a hitelmegállapodás megkötésekor érvényes árfolyamot alkalmaznák. A figyelmeztetésben tájékoztatni kell a fogyasztót a fogyasztó által fizetendő teljes összeg emelkedéséről, adott esetben hivatkozni kell egy alternatív pénznemre való átállás jogára és ezen átállás feltételeire, valamint ismertetni kell a fogyasztót érintő árfolyamkockázati korlátozásra szolgáló esetleges egyéb mechanizmusokat. A 23. cikk (6) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az e cikk alapján alkalmazandó eljárásokat az EEA-n (Egységes Európai Adatlapon) és a hitelmegállapodásban ismertetni kell a fogyasztóval. Amennyiben a hitelmegállapodás nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely a fogyasztó érintő árfolyamkockázatot 20 % alatti mértékű árfolyamingadozásra korlátozná, akkor az EEA-nak tartalmaznia kell egy szemléltető példát arról, hogy milyen hatással jár az árfolyam 20 %-os változása. Az irányelv a devizalapú lakáshitelekre vonatkozóan az árfolyam 20 %-os mértékű megváltozása esetén tartja indokoltnak a fogyasztóvédelmi rendelkezések alkalmazását.

A devizalapú hitelek esetén a az euró alapú hiteleknel kiindulási alap lehet, hogy egy bizonyos időszakban az intervenció sáv léte a sajtóból is jól ismert volt (az ezzel kapcsolatos érvelés egyúttal szintén azt támasztja alá, hogy nem a deviza alapú hiteleknek a forint hitelekhez viszonyított alacsonyabb kamata az elsődleges és meghatározó tényező a jelentős érdekegyensúlyvesztés kiküszöbölése során). Az MNB internetes honlapja szerint euró esetén az árfolyamsáv 1994. december 22-től +/- 2,25 % volt, 2001. május 4. napjától +/- 15 %-ra változott. 2003. június 4-én a sáv közepét 2,26 %-kal leértékelték, azaz az egész sávot ennyivel tolták a gyengébb irányba. A középparitás 282,36 Ft/EUR, a sáv erős széle 241,01 Ft/EUR, gyenge széle 324,71 Ft/EUR összegben került meghatározásra. 2008. február 26-tól az intervenció sávot megszüntették. A <http://www.mnbkozeparfolyam.hu> adatai szerint 2008. januárjában – vagyis az intervenció sáv megszüntetése előtt – az euró középárfolyama 252,95 forint és 259,95 forint között mozgott. Az ebben az időszakban kötött euró alapú szerződéseknél az intervenció sáv felső értékére figyelemmel az árfolyamkockázat 24-28 % volt.

A perbeli egyedi lízingszerződés részét képező üzletszabályzat rendkívüli árfolyameseménynek a 25 %-ot meghaladó mértékű árfolyamnövekedést tekintette. A szerződés megkötésének időpontjában az euró intervenciós sávja már nem létezett, az I.19. pont - némileg megtévesztő módon – még mindig az intervenciós sáv eltolására is utal a rendkívüli árfolyamesemény keretein belül. Ez a pont azonban azt mindenképpen világossá tette a fogyasztó számára, hogy az árfolyamváltozás nagyobb, akár 25 %-ot meghaladó mértékű is lehet.

Az előnyök és hátrányok összevetése során sem az alperes, sem az elsőfokú bíróság nem volt figyelemmel arra, hogy a felperest nem csak a devizaszerződésből fakadó, a forint hitelhez képest kedvezőbb kamat illeti meg előnyként, hanem hátrányként viselni köteles azt a mértékű árfolyamkockázatot, amely arra tekintettel terheli a fogyasztót, hogy a devizaalapú szerződés megkötésével bizonyos mértékű kockázatot mindenképpen vállalnia kellett.

Mindezek körülmények egybevetésével az ítélet tábla álláspontja szerint tévedett a törvényszék amikor a szerződés érvényessé nyilvánításáról úgy rendelkezett, hogy a szerződéskötés kori árfolyamhoz képest a felperes a rá nézve kedvezőtlen 20 %-os mértékű árfolyamkockázatot köteles mindössze viselni. Az ítélet tábla álláspontja szerint a CHF alapú perbeli szerződés esetén a szerződéskötés kori árfolyamhoz képest 30 %-os mértékű árfolyamkockázat volt az, amit a felperes az árfolyamkockázatra vonatkozó tisztességes tájékoztatás hiányában is viselni köteles és az ezt meghaladó mértékű árfolyamváltozást jelent a felek viszonylatában olyan jelentős egyensúlyvesztést, aminek a kiküszöbölése indokolt.

Az elsőfokú bíróság által az elszámolás körében alkalmazott számítási mód a felperes által viselt árfolyamkockázat százalékos mértékétől függetlenül is hibás.

A szerződéskötés időpontjában az MNB középárfolyam alapulvételével 1 CHF 145,09 forint volt az e vonatkozásban nem vitatott elszámolási adatok szerint. Erre figyelemmel a korábbiakban kifejtettek szerint a felperes a szerződéskötés kori árfolyamhoz képest 30 %-os mértékű árfolyamkockázatot köteles viselni. Ez azt jelenti, hogy mindaddig, amíg a szerződéskötés kori árfolyamhoz képest van árfolyamnövekedés, de az a 30 %-os mértéket, vagyis a 188,62 forintos nem éri el, addig az alperes által árfolyamkülönbség címén kiszámlázott összeg teljes egészében a felperes terhén marad. A tűrészatáron belüli árfolyamváltozásból eredő kiterhelés esetén nincs további kockázatmegosztás, jelentős érdekegyensúlyvesztés kiküszöbölése a pénzintézet és a fogyasztó között. Ezért az árfolyamkülönbség címén kiterhelt összegből mechanikusan egyedül a felperes terhén maradó 30 %-os (vagy az elsőfokú ítélet szerinti 20 %-os) arány figyelembevételével nem határozható meg, hogy a fogyasztónak mekkora összeg jár vissza.

A felperes a 2020. január 13-i tárgyaláson az elsőfokú bíróság tájékoztatását követően (4.P.20.051/2018/17.) úgy nyilatkozott, hogy szakértő kirendelését nem kéri. A rendelkezésekre álló peradatok, így az alperes nem vitatott adatközlése (4.P.20.130/2019/7. számú előkészítő irat mellékelte) alapján a következő táblázatban foglalható össze, hogy az alperes mikor, milyen árfolyammal számolt (a táblázat C oszlopa), milyen árfolyamkülönbséget számlázott ki összességében (a táblázat D oszlopa), az árfolyamkockázat felső határa a 30 %-os mérték figyelembe vételével hogyan alakult (a táblázat E oszlopa), ehhez képest a felperes kockázati körébe tartozó árfolyamkockázatnak és a ténylegesen figyelembe vett árfolyamnak 1 CHF-re vetítve mi a különbsége (a táblázat F oszlopa) ehhez képest pedig milyen összeg az, amit az alperes úgy számlázott ki árfolyamkockázat címén a felperes számára, hogy azt a felperes már nem volt köteles megfizetni (a táblázat G oszlopa).

A	B	C	D	E	F	G
	díj	árfolyam	árfolyam- különbözet Ft-ban	fogyasztót terhelő árfolyamkockázat felső határa 1 CHF/HUF	kiszámlázott és a fogyasztót terhelő árfolyamkockázat különbözete (C-D) 1CHF/HUF	fogyasztót terhelő árfolyamkockázatot meghaladóan kiszámlázott árfolyamkülönbözet
2008.						
10.05.	58989	159,37	7062	188,62	-	0
11.05.	58989	174,50	13333	188,62	-	0
12.05.	58989	174,50	13333	188,62	-	0
2009.						
01.05.	58989	180,40	15778	188,62	-	0
02.05.	60209	203,76	25986	188,62	15,143	6406
03.05.	60209	212,35	29620	188,62	23,733	10040
04.05.	60209	197,19	23207	188,62	8,573	3627
05.05.	58866	192,25	20646	188,62	3,633	1503
06.05.	58866	192,09	20580	188,62	3,473	1436
07.05.	58866	181,50	16200	188,62	-	0
08.05.	54160	177,66	13444	188,62	-	0
09.05.	54160	183,96	15841	188,62	-	0
10.05.	54160	180,14	14388	188,62	-	0
11.05.	54160	184,93	16210	188,62	-	0
12.05.	53988	182,10	15085	188,62	-	0
2010.						
01.05.	53988	183,71	15696	188,62	-	0
02.05.	53988	189,31	17820	188,62	0,693	263
03.05.	53988	185,38	16330	188,62	-	0
04.05.	53988	188,54	17528	188,62	-	0
05.05.	53988	196,36	20494	188,62	7,743	2937
06.05.	53988	203,60	23241	188,62	14,983	5683
07.05.	53988	217,97	28691	188,62	29,353	11134
08.05.	53988	207,37	24671	188,62	18,753	7113
09.05.	53988	223,28	30706	188,62	34,663	13148
10.05.	53988	209,60	25517	188,62	20,983	7959
11.05.	53988	204,58	23612	188,62	15,963	6055
12.05.	53988	215,25	27660	188,62	26,633	10102
2011.						
01.05.	53988	225,06	31381	188,62	36,443	13823
02.05.	53988	213,96	27170	188,62	25,343	9613
03.05.	53988	214,63	27425	188,62	26,013	9867

04.05.	53988	207,71	24800	188,62	19,093	7242
05.05.	53988	212,61	26658	188,62	23,993	9101
06.05.	53988	222,28	30326	188,62	33,663	12769
07.05.	53988	220,34	29590	188,62	31,723	12033
08.05.	53988	259,76	44543	188,62	71,143	26986
09.05.	53988	254,94	42715	188,62	66,323	25157
10.05.	53988	249,88	40795	188,62	61,263	23238
11.05.	53988	255,96	43102	188,62	67,343	25544
12.05.	53988	251,11	41262	188,62	62,493	23705
2012.						
01.05.	53988	271,69	49068	188,62	83,073	31511
02.05.	53988	247,81	40010	188,62	59,193	22453
03.05.	53988	247,76	39991	188,62	59,143	22434
04.05.	53988	251,16	41281	188,62	62,543	23724
05.05.	53988	241,91	37772	188,62	53,293	20215
06.05.	53988	257,57	43712	188,62	68,953	26155
07.05.	53988	243,78	38482	188,62	55,163	20924
08.05.	53988	238,54	36494	188,62	49,923	18937
09.05.	53988	242,83	38121	188,62	54,213	20564
10.05.	53988	240,52	37245	188,62	51,903	19688
11.05.	53988	239,10	36706	188,62	50,483	19149
12.05.	53988	238,25	36384	188,62	49,633	18827
2013.						
01.05.	53988	245,11	38986	188,62	56,493	21429
02.05.	53988	244,41	38721	188,62	55,793	21163
03.05.	53988	248,23	40170	188,62	59,613	22612
04.05.	53988	253,47	42157	188,62	64,853	24600
05.05.	53988	247,87	40033	188,62	59,253	22476
06.05.	53988	242,34	37935	188,62	53,723	20378
07.05.	53988	243,34	38315	188,62	54,723	20757
08.05.	53988	247,15	39760	188,62	58,533	22202
09.05.	53988	249,05	40481	188,62	60,433	22923
10.05.	53988	247,25	39798	188,62	58,633	22240
11.05.	53988	246,10	39362	188,62	57,483	21804
12.05.	53988	251,64	41463	188,62	63,023	23906
2014.						
01.05.	53988	247,96	40067	188,62	59,343	22510
02.05.	53988	256,84	43435	188,62	68,223	25878
03.05.	53988	259,91	44600	188,62	71,293	27043
04.05.	53988	256,12	43162	188,62	67,503	25605
05.05.	53988	258,11	43917	188,62	69,493	26360
06.05.	53988	255,35	42870	188,62	66,733	25313
07.05.	53988	260,63	44873	188,62	72,013	27316
08.05.	53988	262,61	45624	188,62	73,993	28067
09.05.	53988	265,38	46675	188,62	76,763	29117

10.05.	53988	255,88	43071	188,62	67,263	25514
11.05.	53988	256,84	43435	188,62	68,223	25878
12.05.	53988	255,36	42874	188,62	66,743	25317
2015.						
01.05.	53988	265,62	46766	188,62	77,003	29208
02.05.	53988	292,30	54777	188,62	103,683	39329
03.05.	53988	285,53	52258	188,62	96,913	36761
04.05.	53988	287,20	52879	188,62	98,583	37394
05.05.	53988	289,73	53821	188,62	101,113	38354
06.05.	53988	296,78	56444	188,62	108,163	41028
07.05.	53988	300,42	57798	188,62	111,803	42409
08.05.	53988	291,01	54297	188,62	102,393	38839
09.05.	53988	289,14	53601	188,62	100,523	38130
10.05.	53988	285,37	52198	188,62	96,753	36700
11.05.	53988	290,12	53966	188,62	101,503	38502
12.05.	53988	287,62	53035	188,62	99,003	37553
2016.						
01.05.	53988	290,68	54174	188,62	102,063	38714
02.05.	53988	278,98	49820	188,62	90,363	34276
03.05.	53988	284,67	51938	188,62	96,053	36434
04.05.	53988	286,80	52730	188,62	98,183	37242
05.05.	53988	284,26	51785	188,62	95,643	36279
06.05.	53988	282,85	51261	188,62	94,233	35744
07.05.	53988	293,52	55231	188,62	104,903	39791
08.05.	53988	286,83	52741	188,62	98,213	37254
09.01.	1158443	282,01	1093211	188,62	93,393	760138
			4574227			1055873

Mindezekre figyelemmel pedig az állapítható tehát meg, hogy az alperes összesen 4.574.227,- forintot számlázott ki a felperes felé árfolyamkülönbözet címén és ebből az összegből 1.055.873,- forint mindössze az, ami az árfolyamkockázat 30 %-os mértékének viselésére vonatkozó kötelezettség alapján nem a felperes, hanem az alperes terhére esik.

Ebből viszont az is következik, hogy a szerződés megszüntetésekor közölt tartozás összege mindössze 1.055.873,- forinttal csökkenthető, vagyis a felperesnek még tartozása áll fenn a szerződés alapján. E körben az ítéletábra hangsúlyozza, hogy sem a felmondással közölt elszámolást, sem a 2014. évi XL. törvény szerinti elszámolást egyébként a felperes nem tette vitássá, a perben is mindvégig kizárólag arra hivatkozott, hogy árfolyamkülönbözet címén kisebb összeg kell megfizetnie, mint amivel az alperes számolt. Miután a táblázatban ismertetett számítási módnak megfelelően a felperesnek továbbra is tartozása áll fenn az alperes felé, ezért az alperes az üzletszabályzat II.7. pontja alapján a gépkocsi törzskönyvének kiadására sem köteles.

Mindezekre figyelemmel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdés alapján megváltoztatta és a Ptk. 237.§ (2) bekezdése szerint az érvénytelenség jogkövetkezményeként megállapította, hogy a felperes mindössze 30 %-os mértékű 188,62

forint/CHF összegű árfolyamkockázat viselésére köteles, azaz az összesen e címén kiszámlázott 4.574.227,- forintból 1.055.873,- forintot nem köteles teljesíteni az alperes felé.

Miután a felperesnek változatlanul tartozása áll fenn az alperes felé, a törzskönyv kiadása iránti kereseti kérelem vonatkozásában az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatva a keresetet e körben elutasította.

Győri Ítéltábla Pf.IV.20.071/2020/6. szám